

22. Rödlistade arter

Kunskapsökning förändrar bilden

Kunskapen om förekomsten av rödlistade arter inom Svartedalens naturreservat har under de senaste deceniet ökat snabbt (fig.73.). I samband med den större utredning som gjordes 1995, när Svartedalen var på väg att säljas ut på offentliga marknaden, så redovisades den tidens kunskap kring rödlistade arter. Inom det område som idag utgör Svartedalens naturreservat fanns då 18 rödlistade arter noterade. Idag är inom samma område över 50 arter noterade (fig.74., tab.3.) vilket innebär att bara artkunskapen har ökat med nästan 200 %. Det är främst bland kryptogamer som ökningen är störst där många nya fynd har gjorts av exempelvis rödlistade svampar och lavar.

Skog viktigaste miljön

De flesta av de noterade rödlistade arterna, 45 arter, är på olika sätt beroende av skogsmiljöer där barrskogar och barr-lövblandskogar utgör de viktigaste naturtyperna. Majoriteten av arterna utgörs dessutom av skogslevande kryptogamer, 35 arter, som svampar, lavar och mossor. Det viktigaste substratet för dessa kryptogamer utgörs av gran eller granskogsmiljöer (fig.77.).

Många av de skogslevande arterna är noterade i norra delen av Svartedalen kring Björndalen - Kroksjön. Även längre söderut öster om Stora Grötevattnet, vid Äggdalen och ned mot Korsvatten och Hällesvatten finns många förekomster.

Flera andra förekommande rödlistade arter som klockgentiana (VU), hedjohannesört (EN) och strandlumner (NT/EU) skulle även de kunna räknas som skogsarter då de främst förekommer inom skogslandskapets hedmiljöer. Det förekommer även en rödlistad skalbagge, en dykarbagge, *Laccophilus biguttatus* (DD), som lever i oligotrofa sjöar. Förutom fynden i Svartedalen finns endast ett fåtal fynd gjorda och då i norra Sverige. Skalbaggen tros sakna flygförmåga och är därför antagligen svårspredd (ArtDatabanken 2003).

Mycket skyddsvärda arter i Svartedalen

De mest intressanta och mest skyddsvärda rödlistade arterna i Svartedalen utgörs av arter som ex. liten havstulpanlav (EN), örtlav (EN), gropticka (VU), bitter taggsvamp(EN),borsttagging (VU) vedsäckmossa (VU), varg (CR), pilgrimsfalk (EU/VU) och hedjohannesört (EN). Just hedjohannesört har i Svartedalen 80-90% av sin totala utbredning i Sverige. Liten havstulpanlav har en av sina totalt sexton kända lokaler i världen i Svartedalen (utbredningskarta i Sverige se fig.76.).

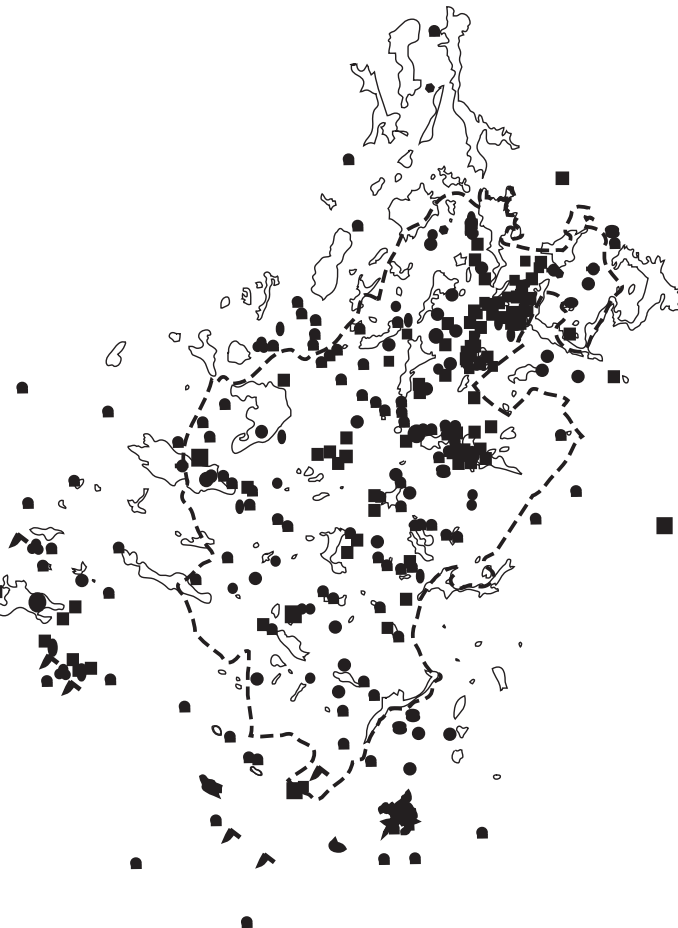

Fig.73. Noterade rödlistade arter inom hela utredningsområdet

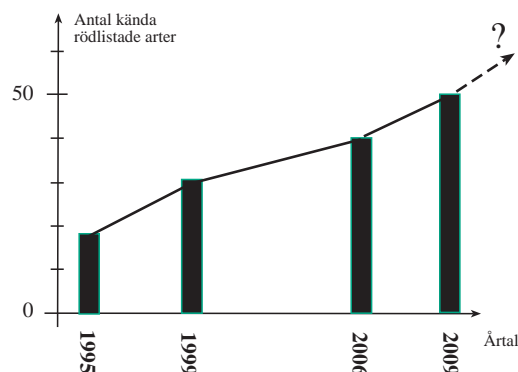

Fig.74. Kunskapsökningen för rödlistade arter inom naturreservatet

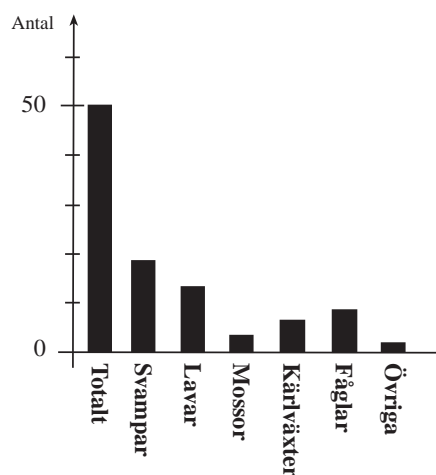

Fig.75. Antal rödlistade arter inom olika artgrupper (inom naturreservatet)

Översiktlig landskapsekologisk analys -öLEA

Fynden av rödlistade arter visar på att Svartedalenområdet är mycket intressant som område för bevarande av biologisk mångfald. Särkilt gäller detta för skogsarter och hedararter. Flera arter har även sina huvudutbredningar i västra Sverige där Svartedalen utgör viktiga delar av deras förekomster. Andra arter förekommer även här med sina västligaste förekomster i Sverige.

Riktade inventeringar saknas

Ingen riktad inventering av rödlistade arter är gjord för hela Svartedalenområdet. Uppgifterna kommer främst från enskilda inventeringar i delar av området och från enskilda personers observationer. Fler mer riktade artinventeringar skulle med stor sannolikhet ge en större mängd nya fynd av rödlistade arter. Kunskapen kring exempelvis insekter är mycket begränsad och även mossor verkar vara dåligt undersökta. Troligen skulle även ytterligare nya fynd av rödlistade svampar kunna göras om inventeringar görs under gynnsamma förhållanden och vid rätt tid på året.

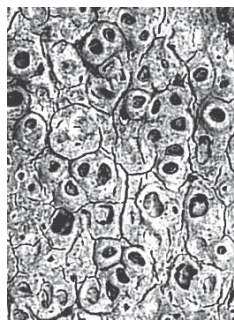

Fig.76. Liten havstulpanlav (EN) upptäcktes 2006 i norra Svartedalen där den växer på hassel i granskogsmiljöer. Senare undersökningar har visat att den troligen har en så pass riklig förekomst i området, att det kan vara Sveriges individrikaste lokal. Ytterligare inventeringar bör göras för att klarläggas dess hela utbredning i Svartedalen.

Kartan visar fyndlokaler för liten havstulpanlav i Sverige.

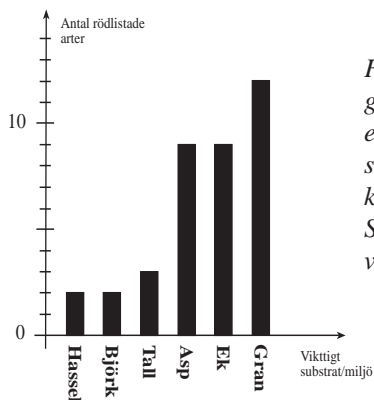
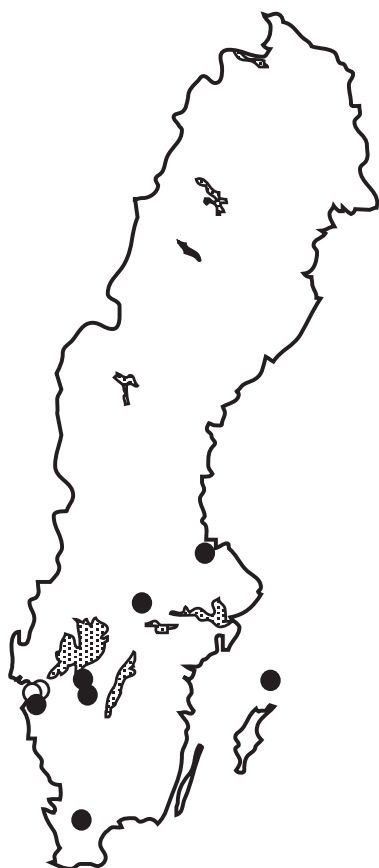

Fig.77. Gran och granskog utgör det enskilt viktigaste substratet/miljön för kända rödlistade arter i Svartedalens naturreservat

Rödlistade arter i Svartedalens naturreservat

		RL-kat	Miljö
Svampar			
Kandelabersvamp	<i>Clavicornia pyxidata</i>	NT	SK
Gransotdyna	<i>Camarops tubelina</i>	NT	SK
Borsttagg	<i>Gloidan strigosus</i>	VU	SK
Gul taggsvamp	<i>Hydnellum geogenium</i>	NT	SK
Gulporing	<i>Junghuhnia luteoalba</i>	NT	SK
Gröntagg	<i>Kavinia albovidis</i>	NT	SK
Gropticka	<i>Oligoporus guttulatus</i>	VU	SK
Hasseldyna	<i>Hypoxyton howeanum</i>	NT	SK
Laxporing	<i>Oligoporus placenta</i>	VU	SK
Svart taggsvamp	<i>Phellodon niger</i>	NT	SK
Gränsticka	<i>Phellinus nigrolimitatus</i>	NT	SK
Stor aspticka	<i>Phellinus populicola</i>	NT	SK
Blekticka	<i>Pachykytospora tuberculosa</i>	NT	SK
Lågahylskinn	<i>Repetobasidium conicum</i>	DD	SK
Bitter taggsvamp	<i>Sarcodon fennicus</i>	EN	SK
Gräddporing	<i>Skelectocutis lenis</i>	VU	SK
Jättemusseron	<i>Tricholoma colossus</i>	NT	SK
Apelticka	<i>Tyromyces fissilis</i>	VU	SK
Rutskinn	<i>Xylobolus frustulatus</i>	NT	SK
Mossor			
Skogstrappmossa	<i>Anastrophyllum michauxii</i>	NT	SK
Vedsäckmossa	<i>Calyptogeia sucica</i>	VU	SK
Stubbtådmossa	<i>Cephalozia catenulata</i>	NT	SK
Lavar			
Grynig lundlav	<i>Bacidia biatorina</i>	NT	SK
Brunpudrad nållav	<i>Chaenotheca gracillima</i>	NT	SK
Aspgelelav	<i>Collema subnigrescens</i>	NT	SK
Lunglav	<i>Lobaria pulmonaria</i>	NT	SK
Örtlav	<i>Lobaria virens</i>	EN	SK
Ädellav	<i>Megalaria grossa</i>	NT	SK
Pulverädellav	<i>Megalaria pulverea</i>	VU	SK
Stor knoppplav	<i>Mycobilimbia pilularis</i>	NT	SK
Västlig njurlav	<i>Nephroma laevigatum</i>	NT	SK
Mussellav	<i>Normandina pulchella</i>	NT	SK
Fransrosettjav?	<i>Physcia leptalea</i>	DD	SK
Liten blekspik	<i>Sclerophora peronella</i>	NT	SK
Liten havstulpanlav	<i>Thelotrema suecicum</i>	EN	SK
Fåglar			
Nattskärva	<i>Caprimulgus europaeus</i>	VU	SK/H
Mindre hackspett	<i>Dendrocops minor</i>	NT	SK
Nötkråka	<i>Nucifraga caryocatactes</i>	NT	SK
Bivräk	<i>Pernis apivorus</i>	VU	SK
Tretåig hackspett	<i>Picoides tridactylus</i>	VU	SK
Vitryggig hackspett	<i>Dendrocops leucotus</i>	CR	SK
Berguv	<i>Bubo bubo</i>	NT	SK
Entita	<i>Parus palustris</i>	NT	SK
Pilgrimsfalk	<i>Falco peregrinus</i>	VU	
Fiskar			
Ål	<i>Anguilla anguilla</i>	EN	SJ
Kräldjur			
Hasselsnok	<i>Coronella austriaca</i>	VU	SK/H
Insekter			
Laccophilus biggutatus	<i>Laccophilus biggutatus</i>	DD	SJ
Kärlväxter			
Klockgentiana	<i>Gentiana pneumonanthe</i>	VU	H
Hedjohannesört	<i>Hypericum pulchrum</i>	EN	H
Dvärgjohannesört	<i>Hypericum humifusum</i>	EN	H
Strandlumner	<i>Lycopodium inundata</i>	NT	SJ/H
Skaftslamkrypa	<i>Elatine hexandra</i>	VU	SJ
Granspir	<i>Pedicularis sylvatica</i>	NT	K
Däggdjur			
Varg	<i>Canis lupus</i>	CR	SK
Lodjur	<i>Lynx lynx</i>	VU	SK